

УЛОГА ПАРЛАМЕНАТА У ПРОЦЕСУ ПРИСТУПАЊА ЕУ

ИСТОРИЈАТ ОДНОСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЕУ

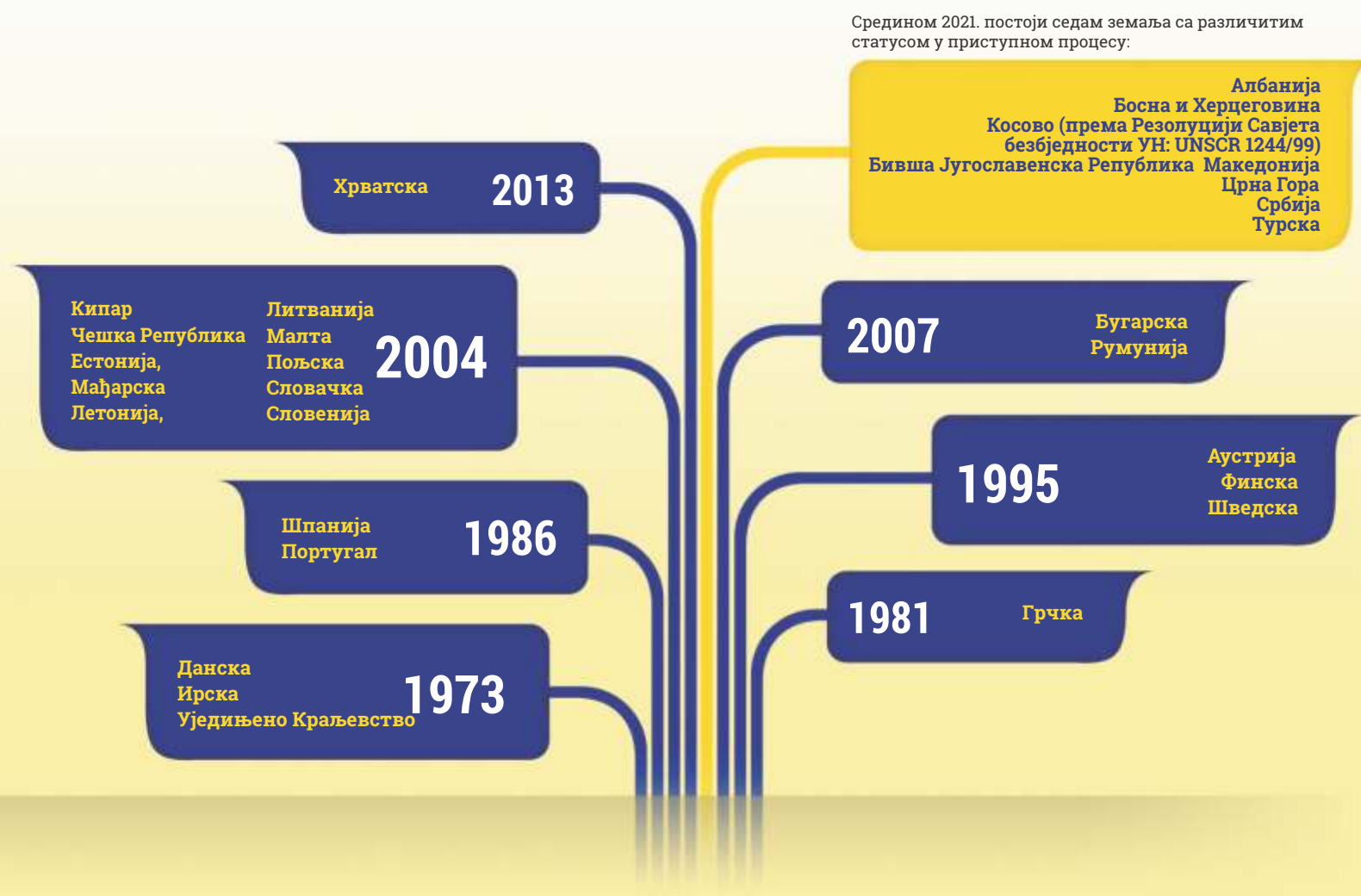
АБЕЦЕДА ПРОШИРЕЊА

Историјат проширења

Зашто Дан Европе славио 9. маја?

Европска унија је формирана с циљем окончања ратова и стварања мира у Европи. Најпрви је министар вањских послова Француске Роберт Шуман 9. маја 1950. године предложио план Европске заједнице за угљ и челик, коју је 1951. формирало 6 држава оснивачица: Белгија, Француска, Холандија, Италија, Луксембург и Њемачка. Настављајући њен успех, сарадња се проширила на друге привредне секторе: Европска економска заједница и Европска заједница за атомску енергију су са истим чланицама коначно успостављене 1957. године. Та сарадња је прерасла у организацију коју данас називамо Европска унија.

Затим је број земаља чланица порастао на данашњих 28 кроз шест процеса проширења. Ти процеси су били слиједећи (2004 и 2007 се сматрају једним процесом):

Средином 2021. постоји седам земаља са различитим статусом у приступном процесу:

КОЈА ЈЕ УЛОГА ПАРЛАМЕНАТА ТОКОМ ПРОЦЕСА ПРИСТУПАЊА ЕУ? КАКВЕ ЗАДАТКЕ ПАРЛАМЕНТИ У БИХ ИМАЈУ У ТОМ ПРОЦЕСУ?

У приступном процесу, значајну улогу не играју само владе, већ су кључни учесници и парламенти. Они морају допринијети том процесу у сљедећим подручјима активности:

- Парламенти извршавају задатке на усклађивању законодавства, они транспонирају правну тековину ЕУ у законодавство своје земље. Главну иницијативу и извршне улоге на себе преузимају владе, док парламенти доносе најважније законе неопходне за увођење прописа и пракси ЕУ у одређеној земљи. Поред тога, парламенти би требали осигурати јак политички надзор над активностима законодавном усклађивања које проводе владине тијела.
- Парламенти извршавају задатке праћења и надзора. Преговори са државама чланицама ЕУ и институцијама ЕУ спадају првенствено у надлежност извршне власти, међутим, став који заступа влада би требао бити заснован на подршци добијеној од стране парламента. Стога би парламенти требали помоћ пратити активности владе током цијелог процеса. Ово такође може омогућити да се активности владе заснивају на најширем могућем политичком консензусу и најширем могућем политичком заступању интереса и мишљења грађана.
- Парламенти проводе информативне активности. Парламенти као институције и њихови чланови које су изабрали грађани (чланови парламента) би широј јавности требали служити као извор информација о интеграцијама у ЕУ. Путем политичких дебата и осталих средстава, парламенти и чланови парламента требају подизати свијест о европским питањима јачањем отворености и транспарентности парламентарних активности које су у вези с приступањем ЕУ, а посебно активности њихових тијела која се баве пословима у вези с ЕУ.
- Парламенти извршавају задатке међународне и интерпарламентарне сарадње. Према се дипломатија обично сматра искључивом привилегијом извршне власти, постоји много прилика у парламентарној дипломатији којима се може ојачати и убрзати процес интеграција. Ово може повећати подршку земљи тако што ће уверити њене партнере из ЕУ у постигнуте резултате. Парламенти уопштено одржавају чврсте и блиске односе са Европским парламентом, а остварују и редовне контакте са осталим институцијама ЕУ. Поред тога, прилике у регионалној парламентарној сарадњи би могле појачати cjелокупан процес интеграција.

На који начин се парламенти у БиХ тренутно баве европским питањима?

Специјализоване комисије/одбори су успостављени у парламентима у БиХ:

- Парламентарна скупштина БиХ (ПСБиХ) – Заједничка комисија за европске интеграције (састоји се од посланика и делегата из оба дома)
- Парламент Федерације БиХ (ПФБиХ) – Комисија за европске интеграције Представничког дома
- Народна скупштина Републике Српске (НСРС) – Одбор за европске интеграције и регионалну сарадњу
- Скупштина Брчко дистрикта (СБД) – Комисија за европске интеграције

Тачне надлежности ових комисија/одбора утврђене су у пословницима сваког парламента/домова парламента. Уопштено је њихов задатак да се баве свим питањима која произилазе из процеса интеграција Босне и Херцеговине у Европску унију. Предсједavajuћи парламента/домова парламента и колегији парламента имају значајну улогу у организовању активности парламента у вези с ЕУ. Како би се почео разговор о питањима у вези с ЕУ међу парламентима у БиХ, установљен је форум комисија/одбора за европске интеграције.

Које би активности парламенти у БиХ могли појачати како би убрзали процес европских интеграција?

- Усклађивање законодавства: Додатно развијање парламентарних инструмената како би се осигурало стратешки надзор над процесом усклађивања законодавства, те ефикасније и редовније извршавање парламентарних задатака везаних за усклађивање законодавства.
- Праћење: Систематично провођење надзорних овлашћења комисија/одбора који се баве европским пословима у што већем сегменту приступног процеса.
- Информативне активности: Парламенти и чланови парламента отварају дискусije широм Босне и Херцеговине о томе шта за грађане конкретно значе европске интеграције. Чланови парламента дјелују као 'амбасадори' изабраних тијела БиХ и шире информације о припреми Босне и Херцеговине и задацима јавних и приватних органа и грађана у циљу омогућавања успјешног приступања.
- Међународна сарадња: Развијање активности које имају за циљ постпешивање политичког утицаја на европско чланство БиХ.

И посебан задатак којег би такође требало извршавати због сложености уставног уређења Босне и Херцеговине:

- Координација и сарадња међу парламентима у БиХ: Механизам координације међу парламентима у БиХ успостављен на начин да функционише у складу са механизмом координације међу органима извршне власти у БиХ.

Главни циљ је успјешан процес европских интеграција за све грађане Босне и Херцеговине, који може бити реализован уз снажну и континуирану координацију парламента у БиХ.

АКТЕРИ У ПАРЛАМЕНТИМА У БИХ У ПОСЛОВИМА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

Информишите се ко су чланови комисија/одбора који се баве пословима европских интеграција у парламентима у БиХ (у мају 2021. године):

Заједничка комисија за европске интеграције ПСБиХ

Никола Ловриновић
предсједavajuћи

Лазар Продановић
први замјеник предсједavajuћег

Халид Гењац
други замјеник предсједavajuћег

Чланови:
Денис Бешировић
Бранислав Бороновић
Саша Магациновић
Младен Босић
Лидија Брадара
Евриша Чолак
Амир Фазлић
Сњежана Новаковић-Бурсаћ
Денис Звиздић

Адреса е-поште:
zkei@parlament.ba
Телефон: +387 33 28 60 18
Више информација на:
www.parlament.ba

Одбор за европске интеграције и регионалну сарадњу НСРС

Игор Црнадак,
предсједavajuћи

Александар Плаваш
замјеник предсједavajuћег

Чланови:
Владо Ђајић
Срђан Мазалица
Андреа Дорић
Жељко Бабић
Сенад Брагић
Екстернал мемберс:
Вања Бајић
Синиша Бундало

Одбор за европске интеграције СБД

Урош Војновић,
предсједavajuћи

Чланови:
Јасмин Дувњак
Иво Тапић
Изимр Хашиновић
Спадан Илић

Адреса е-поште:
odboire@narodnaskupstinars.net
Телефон: +387 51 338 162
Више информација на:
www.nardnaskupstinars.net

Адреса е-поште:
mihailos@skupstinabd.ba
Телефон: +387 49 215 516
Више информација на:
www.skupstinabd.ba

Који су кораци у процесу приступања ЕУ и гдје се у њему Босна и Херцеговина тренутно налази?

- Прелиминарна фаза: земља која тежи приступању Европској унији успоставља уговорни однос са ЕУ. То значи да се Споразум о стабилизацији и придруживању – у случају БиХ ССП (више информација ниже у тексту) – потписује између такозване земље потенцијалног кандидата за чланство и Европске уније. Тај споразум мора ратификовати земља која је потенцијални кандидат за чланство и све земље чланице ЕУ, а потом он ступа на снагу. Босна и Херцеговина је овај услов већ испунила.
- Вјеродостојан захтјев за чланство се подноси ЕУ (у пракси то значи земљи чланици која предсједва ЕУ у оквиру шестомјесечног предсједвању на принципу ротације).
- Главна институција ЕУ за покретање иницијатива, Европска комисија врши почетну процјену захтјева и доставља своје мишљење Савету Европске уније, које представља тијело ЕУ у оквиру којег дјелују представници влада земаља чланица ЕУ.
- Савет Европске уније одлучује да ли ће држави која је поднијела захтјев додијелити статус земље кандидата.
- Уколико то учини, слиједећи корак представља отварање преговора о приступању. Тек када се то учини – а не по аутоматизму – Европска комисија врши детаљну проверу правног система земље кандидата у оквиру поступка који је познат као 'screening' (аналитички преглед усклађености законодавства). У извјештају о прегледу се наводи шта земља кандидат за чланство треба измијенити како би се усклладила с правима и обавезама који су обавезујући за све земље чланице ЕУ (што је такође познато и као појам који води поријекло из француског језика 'acquis' – правна тековина).
- За приступне преговоре такозвани ЕУ acquis је подијељен у 35 поглавља, свако покрива одређену конкретну област политике/стратешку област, као што су пољопривреда, животна средина, правосудје и темељна права или слободно кретање људи, роба, услуга, капитал итд. Земља кандидат и ЕУ се услађавају око тога шта треба промијенити и на који начин. Циљ процеса преговарања је да земаљама кандидатима помогне како би се припремиле за испуњавање обавеза чланства у ЕУ за шта је обично потребно неколико година.
- Након што се сви критерији испуне, и свако поглавље затвори, постигнуте договорне се формулирају у уговор о приступању. Након што текст уговора добије подршку Европске комисије и Савета Европске уније, тијело ЕУ које се бира на директним изборима, Европски парламент би требао дати своју сагласност на уговор који потом морају потписати земља кандидат и све земље чланице ЕУ. Након тога земља кандидат постаје земља приступница.
- Након што се уговор потпише, морају га ратификовати земља приступница и појединачно свака земља чланица у складу са својим уставним одредбама (нпр. гласањем у парламенту, на референдуму).
- Земља приступница потом постаје земља чланица ЕУ даном који је наведен у уговору о приступању.

Шта ССП значи?

Однос ЕУ са земаљама Западном Балкана је уређен кроз Процес стабилизације и придруживања (САП). То је регулисано Споразумом о стабилизацији и придруживању који представља споразум између одређене земље и ЕУ. Он има три циља:

- политичку стабилизацију земаља и потицање њиховог бржег преласка на тржишну привреду,
- унапређење регионалне сарадње,
- чланство у ЕУ на крају.

Шта је Програм за интеграцију?

Тај документ морају израдити власти институције у Босни и Херцеговини након ступања на снагу ССП-а. Зашто? Зато што је то 'приручник' који јасно објашњава ко ради шта, када и на који начин у процесу интеграција БиХ у ЕУ.

Шта је ИПА?

Европска унија такође пружа значајну финансијску подршку процесу проширења. ЕУ је осигурала преко 11 милијарди еура за подршку реформама у земаљама које учествују у процесу проширења путем Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) у периоду 2007- 2013. година, а још 11,7 милијарди еура је намјенило за период 2014 – 2020. (ИПА II).

Желите сазнати више о овим питањима? Посјетите сљедеће интернетске странице:

www.bih-parliamentary-twinning.eu

www.europa.ba

Ова публикација је израђена уз финансијску помоћ Европске уније. Њен садржај је искључива одговорност проведбених партнера те не одражава нужно ставове Европске уније.

Финансира
Европска унија

а спроводи конзорцијум који чине
Народна скупштина Мађарске,
Парламент Аустрије и Хрватски сабор

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁG GYŰLÉS

HRVATSKI SABOR